

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

20 Quaedam quaestiones de censibus diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Sexta, ne emptor obliget sibi venditorem ad extinguendum censum.

Septima, vt percunte fortuito re supposita censui, ipse quoque census finiat, & desinat.

Octava, vt res obligata censui tantum fructum reddat quotannis, quanta est annua pensio.

Has condiciones primum Martinus V. requisivit in censibus, quas deinde Calixtus Tertius renouavit, quia in dubium quidam vocare ceperant, an singula eorum essent necessariae.

Et quoniam inter scriptores post Martinum V. & Calixtum Tertium magna erat controuersia, vtrum istae condiciones omnino requirerentur ad censum: merito sane Pius Quintus declarauit, quid in hac re tenendum esset. Telle Ving. in tract. de censib. par. 2. num. 136. Natta Iuriconsultus in consil. 408. num. 19. & 20. ait, praedictas constitutiones Martini Quinti, & Calixti Tertij, aut nunquam editas à Pontificibus, aut nunquam promulgatas fuisse, aut saltem in dubium vocari posse, an fuerint editae, vel promulgatae. Sed certe hanc sententiam merito rebellet Virginius. Primo quia in ipso iure communi continentur, vt not. in tit. de Emptione, & vend. inter Extravag. communes. Deinde, quia eas ad verbum, Doctores, qui sunt postea subsequuti, reculerunt, Conradus de Contract. quest. 87. Maior in 4. distict. 15. quest. 42. & ceteri Auctores eorum constitutionum meminerunt, Couarruias lib. 3. var. resol. cap. 7. Callaneus in catalogo Glorie mundi par. 12. considerat. 19. fallent. 15. Tiraquellus lib. 1. de Retract. §. 1. Glossa 6. num. 15. Sorus, Medina, & ceteri, qui de censibus tractant.

Fuit itidem quaestio inter Auctores, an octo istae condiciones, ita approbarentur à Martino Quinto, & Calixto Tertio, vt census aliter constitutus nihil momenti, & ponderis haberet. Nam Miranda in summa Conciliorum, & alij, quos deinde sequuti sunt Nauarrus, Ioan. Baptista Lupus, & Virginius, senserunt, ita esse necessarias ad censum eiusmodi condiciones, non quidem ex natura rei omnes, & singulas, sed ex iure Pontificio in illis constitutionibus praescripto, vt census aliter institutus nullam vim haberet. At Conradus, Maior, Sorus, & Couarruias opinati sunt, Pontifices Martinum V. & Calixtum Tertium approbasse quidem censum emptionem, & venditionem, illas octo condiciones habentem, sed non condemnasse emptionem censum, si illis conditionibus ceteret. Et hinc est, vt illi Auctores census approbent aliter institutos, videlicet, creatos iuri naturali conuenienter, quamuis non iure Pontificio illatum constitutionem.

Ceterum Pius V. sua constitutione declarauit census aliter emptos, irritos esse, & inanes, tamquam fornicarios, ac ita sublata est omnis controuersia, quia Pius Quintus non solum constituit, vt seruarentur in censibus ea, quae Martinus Quintus, & Calixtus Tertius instituerant, sed etiam multa alia, quae ipse adiunxit, sine quibus nolit censualem contractum posse subsistere, nimirum in his censibus, qui instituantur, vt redimi, vel extinguantur à venditore queant: nam de his sermo est in Martini V. Calixti

III. & ipsius Pij V. constitutionibus.

Quaedam quaestiones de censibus dissoluantur.

CAPVT XX.

PRIMO quaeritur, An post Pij V. constitutionem, possit census fructuarius emi, qui in fructibus, scilicet, soluitur, non in pecunia? Respondeo posse, quia praedicta constitutio nihil de hoc censu definiuit.

Secundo quaeritur, An si census pecuniarius fuerit emptus,

possit fieri soluto in fructibus, siue rebus, non in pecunia? Respondeo, consensu emptoris, siue creditoris posse aliquid pro alio solui, non tamen eo iniuito. *l. Mutuum. §. Mutui datio. ff. de Reb. cred. Et l. Sise. §. Ait Praetor. ff. de Sent. Et l. iud. Et l. Promissor. §. vlt. ff. de Constit. pecun.* Fingamus igitur, Titium emisse à Caio censum annuum 50. aureorum, & deinde consensu Titij Caium soluisse quotannis 50. aureos, non in pecunia, sed in domo, quam locat ipsi Titio, & quae ex locatione solet quotannis reddere 50. aureos: licet est contractus, & Caius legitimam solutionem fecit. Sed quid si lapsu temporis domus ex locatione minores, maioresque redditus quotannis afferat? Respondeo, si reuera domus ex locatione annua incipiat reddere solum 25. aut 35. aureos propter pestem, vel bella, vel ob aliam causam, tunc Caius reliquum supplet debet aliunde, quia Titius censum annuum emi 50. aureorum: nec census est in domo constitutus, licet consensu ipsius Titij soluitur in fructibus domus: secus esset, si Titius emisset censum impostum in ipsa domo: tunc enim facta domo ex parte intrugera, ex parte censum amississet. Hinc etiam est, vt si cursu temporis domus Caij locata Titio ex locatione annua plures fructus faciat, Caius solum Titio soluere debeat quotannis 50. aureos, & reliquum, quod superest ex locatione annua sibi iura conscientia retinet, quia Titio solum debetur annuus census 50. aureorum, & domus ex locatione annua reddit 60. aut 70. aureos.

Tertio quaeritur, An solui debeat fructus iuxta pretium, quod tempore, quo emptus est census, fructus valebat, an vero secundum aestimationem, quam fructus habet tempore solutionis? Nauarr. in comm. de Vfur. nu. 120. ait fructus esse soluendos iuxta aestimationem, quam habebant tempore emptionis census, siue postea crescat, siue minuat aestimatio fructuum, quod cetera merces sic emi, & vendi soleant: fructus vero eam aestimationem habere dicuntur, quam habuerunt per decem annos ante emptionem census, vno anno cum alio computato.

Quarto quaeritur, An Titius venditor census possit totum pretium, vel partem eius mutuum dare Caio amico, vel vicino suo, ea conditione, vt ipse Caius soluat censum annuum quem Titius soluebat Seio emptori census, donec ipse Caius reddat Titio pecuniam, qua erat censum redempturus? Nauarr. in comm. de Vfur. num. 115. negat posse, quia vitia peccatum Titius admittet: daret enim Caio mutuum pecuniam, eum sibi obligando ad annuum censum soluendum, quem ipse erat alioqui soluturus, & illa obligatio est pecunia aestimabilis. At verius est, quod affirmat Virg. par. 2. de cens. num. 28. Et 29. id posse facere Titium, tum quia id passim fit, & nemo condemnatum eam, quia Titius ea pecunia, quam Caio mutuum dat, erat redempturus censum annuum: ergo potest sibi Caium obligare ad soluendum censum annuum, donec eam pecuniam reddiderit: nam, qui percipit commodum, debet onus quoque sustinere: nec Titius vlllo iure compellitur eam pecuniam Caio mutuum absque vlllo onere dare, eo quod ex huiusmodi mutuo Titius damno afficitur: ergo non vi mutui, sed ratione damni eam obligationem exigit à

Caio, et tali onere imposto.